

Witam 😊

PRACA DOMOWA NR 3 (23-27.11.2020)

UWAGA!

Odpowiedzi na polecenia proszę zapisać w zeszycie, na kartach lub w postaci tekstu w programie word. Proszę je odesłać na mój adres e-mail: **tampor@wp.pl** lub przez komunikator Messenger do **28 LISTOPADA 2020 r.** w postaci zdjęć (screenów) lub pliku tekstowego.
Brak pracy w terminie skutkuje oceną niedostateczną.

W razie problemów technicznych, osobistych i innych, proszę o kontakt.

Proszę wykonać następujące polecenia z podręcznika „To się czyta! 1” Anny Klimowicz i Joanny Ginter:

Temat I: „Utrata jako doświadczenie łączące ludzi w *Iliadzie* Homera” (kontynuacja)

1. Odszukaj, w dostępnych źródłach i zapisz w zeszycie, informacje na temat Troi. Odpowiedz na pytania:

- a/ gdzie najprawdopodobniej leżało miasto?
- b/ kto i kiedy odkrył, że Troja istniała naprawdę?
- c/ kiedy prawdopodobnie doszło do wojny trojańskiej?

2. Przeczytaj fragmenty „Iliady” z podręcznika (strony 46-48).

3. Przepisz do zeszytu „ważną wiadomość” (szare pole, strona 48, podręcznik) oraz definicję:

porównanie homeryckie - to środek stylistyczny, szczególny typ **porównania**, cechujący się dużą złożonością. Jest rozbudowany, a jego cel to zestawienie zachowania człowieka z zachowaniem zwierząt lub ze zjawiskami przyrody.

4. Wykonaj pisemnie polecenia pod tekstem (strona 49, podręcznik): 1-5, 9.

5. Gdybyś chciał przeczytać „Iliadę” Homera w całości, skorzystaj z tego linku:

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/homer-iliada.html>

LEKCJA

4 Bliskość wrogów

Utrata jako doświadczenie łączące ludzi

NA POCZĄTEK

Dlaczego ludzie cierpią po utracie najbliższych?

O UTWORZE

Illiada powstała najprawdopodobniej w VIII w. p.n.e. Początkowo utwór był przekazywany ustnie, a spisany został w VI w. p.n.e.

Dzieło składa się z 24 pieśni i opowiada o 49 dniach ostatniego roku wojny trojańskiej. Główny bohater utworu to Achilles, grecki wojownik i heros. W trakcie walk ginie jego przyjaciel, Patrokles. Achilles postanawia go pomścić, dlatego zabija Hektora, syna władcy Troi. W ostatniej pieśni zrozpaczony król Priam przybywa do obozu wroga, aby prosić go o wydanie zwłok swojego potomka.

Więcej o starożytności i literaturze starożytnej → s. 170-173

LEKTURA
OBOWIĄZKOWA

STAROŻYTNOSĆ

Homer

Illiada (fragmenty)

Pieśń XXIV

Cierpienie
Priama

„Wspomnij na ojca swojego, do bogów podobny
Achillu!

W moich on latach jest teraz i stoi na progu starości.

Może go jacyś sąsiedzi zamieszkujący wokoło
dręczą, a nikt go od zguby i od napaści nie broni.

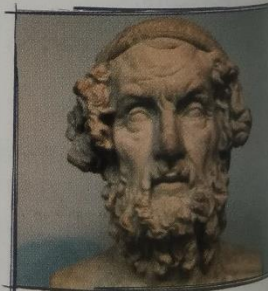
Ale i on, gdy o tobie, że jeszcze żyjesz, usłyszy,
radość ma w sercu i potem każdego dnia się spodziewa

syna miłego zobaczyć wracającego spod Troi.
Mnie już pocieszyć nie zdoła nic, bo z mych synów

walecznych
w Troi rozległej zrodzonych żaden mi już
nie pozostał. [...]

Jeden, co z wszystkich mi został, osłaniał miasto
i Trojan.

Ty go niedawno zabiłeś – Hektora, gdy swojej
ojczyzny

Homer

Grecki poeta, którego uważa się za autora *Iliady* i *Odysei*. Żył najprawdopodobniej w VIII w. p.n.e. Ze względu na znaczne różnice między *Iliadą* i *Odyseją* część badaczy uważa, że dzieła te zostały stworzone przez dwie różne osoby, a Homer może się odnosić do każdej z nich.

broniał. Dla niego przybyłem dziś pod okręty Achajów¹,
aby wyzwolić go, okup przynosząc ci niezmierny.
Bogów uszanuj, Achilla, i miejże litość nade mną,
wspomnij o ojcu swym własnym. Jam jest godniejszy
litości –

nikt ze śmiertelnych nie doznał tego, co ja dziś doznaję,
kiedy do ust swych podnoszę rękę zabójcy mych dzieci”.

Rzekł tak i ojca wspomnieniem w Achaju żałość obudził.
Wziął rękę starca swą dłonią, odsunął lekko od siebie.
Obu wspomnienia objęły: ten – przypominał Hektora,
wrogów pogromcę, i płakał u nóg boskiego Achilla;
tamten – o ojcu rozmyślał i utraconym Patroklu²,
łzy wylewając. Ich głośne szlochania dom napełniły.

W końcu, gdy smutek bolesny wypłakał boski Achilles,
kiedy już w sercu zmęczonym uciszył lament i skargi,
powstał i starca Pryjama dźwignął za ręce z podłogi –
głowa go siwa i broda zbieleła do głębi wzruszyły.

A więc się zwrócił do niego i rzekł te słowa skrzydlate³:
„Starcze nieszczęsny, twe serce straszliwe ciosy przeżyło!
Jakże ty miałeś odwagę przyjść pod okręty Achajów,
aby tu stać oko w oko z tym, co tak licznych i dzielnych
synów ci zabił? Zaprawdę, żelazne jest w tobie serce!
Wstańże i siądź tu koło mnie. Pozwólmy naszej boleści,
łzom i westchnieniom żalonym w zmęczonych duszach
przycichnąć.

Płacz, co nam serce rozdziera, nie przyda się nam już
na nic.

Biednym śmiertelnym bogowie potężni wieść życie kazali
w ciągłej udręce, bo tylko oni nie znają boleści.

Stoją, jak mówią, u Dzeusa⁴ dwie wielkie beczki z darami:
jedna nieszczęścia zawiera, a druga losy szczęśliwe;
jeśli dla kogoś je zmiesza Dzeus władający gromami,
dolę ma ten różnoraką – dziś złą, a jutro radosną,
ale jeżeli Dzeus komuś nieszczęścia tylko przeznaczył,
tego przytłacza zło wszelkie i ściga po całej ziemi,
błąka się w nędzy wzgardzony przez bogów i przez
śmiertelnych.

Ojca tak mego bogowie, gdy przyszedł na świat, obdarzyli
szczodrze darami. Ze wszystkich śmiertelnych najbardziej
on słynął
z bogactw i szczęścia, poza tym nad Myrmidonów⁵
narodem

*Dlaczego
Priam przybył
do Achillesa?*

*Płacz
wojowników*

*Współczucie
Achillesa
dla Priama*

*Szczęście
i ból w życiu
człowieka*

¹ **Achajowie** – starożytne plemię greckie. Tu: Grecy walczący pod Troją.

² **Patrokl** – właściwie: Patrokles.

³ **Słowa skrzydlate** – tu: słowa, które szybko rozprzestrzeniają się, „przelatują” między ludźmi, są podawane z ust do ust.

⁴ **Dzeus** – inaczej: Zeus.

⁵ **Myrmidoni** – jedno z plemion greckich.

Szczęście
i ból w życiu
człowieka

panował i, choć śmiertelny, boginię morską poślubił. Ale i jemu bóg przecie zła nie oszczędził – on nie ma synów w olbrzymim pałacu, którym by władzę zostawił. Syna jednego ma tylko, co zginie przedwcześnie i teraz jego starości nie wspiera, bo od swej ojczyzny daleko w Troi przebywa, na twoje nieszczęście i twoich potomków. Także o tobie słyszałem, żeś, starcze, był kiedyś szczęśliwy między wszystkimi ludami [...]; [...] z bogactw niezmiernych i z licznych synów słynąłeś dokoła. Kiedy więc teraz Niebianie⁶ zesłali nieszczęścia na ciebie, kiedy w krąg miasta twojego wciąż walki trwają zacięte, znieś to cierpliwie i serca nie rań ciągłymi skargami, zdziałać ty bowiem dla syna już nic zgryzotą nie zdołasz – łzami martwego nie wskrzesisz, zło jakieś inne sprowadzisz”.

Spełnienie
prośby Priama

Pryjam do bogów podobny Pelidzie⁷ tak odpowiedział: „Miejsca nie zajmę, przez Dzeusa wyhodowany, gdy Hektor jeszcze pod twoim namiotem nieopogrzebany wciąż

leży.

Daj mi go prędeż i pozwól, bym go zobaczył. [...]” Brankom⁸ Achilles rozkazał, aby obmyły Hektora i namaściły tajemnie, nim Pryjam zwłoki zobaczy. [...]

Kiedy już ciało obmyte i wonnościami natarte w chiton⁹ odziały służebne i tkaninami okryły, Achill sam dźwignął je z ziemi, na mary¹⁰ kładąc Hektora.

Przełożyła Kazimiera Jeżewska

⁶ **Niebianie** – tu: greccy bogowie.

⁷ **Pelida** – inne imię Achillesa.

⁸ **Branka** – tu: kobieta wzięta do niewoli.

⁹ **Chiton** – lniana lub wełniana szata bez rękawów, noszona w starożytnej Grecji.

¹⁰ **Mary** – tu: nosze dla zmarłych.

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Illiada jest uważana za wzór eposu, czyli najstarszego gatunku epickiego. Epos ma następujące cechy:

- jest długim utworem, zazwyczaj wierszowanym;
- występuje w nim trzecioosobowy, wszechwiedzący narrator;
- ukazuje legendarne postacie lub bohaterów narodowych uczestniczących w ważnych, przełomowych wydarzeniach;
- przedstawia życie, wierzenia i obyczaje danego narodu lub wspólnoty;
- rozpoczyna się inwokacją, czyli uroczystym zwrotem, np. do bóstwa lub konkretnej osoby;
- jego język jest podniosły, zawiera np. powtarzające się epitety i rozbudowane porównania;
- jego fabuła często toczy się w dwóch światach – np. w *Iliadzie* w świecie ludzi i bogów.

PO PRZECZYTANIU

 Czytanie ze zrozumieniem

1. Po co Priam przybył do obozu Greków?
2. Kogo wspomniał Achilles po wystuchaniu prośby Priama?
3. Od kogo, według Achillesa, zależał ludzki los?
4. Jakie przeczucia dotyczące swojej przyszłości miał Achilles?
5. Co Priam zaoferował herosowi w zamian za ciało syna?

 Ukryte w tekście

6. Jakie emocje musiał zwalczyć Priam, aby spotkać się z zabójcą własnego syna?
7. Dlaczego Achilles tak łagodnie potraktował starego króla?
8. Wyjaśnij, dlaczego bohaterowie walczący po przeciwnych stronach zbliżyli się do siebie. Co ich połączyło?
9. Na podstawie zamieszczonego fragmentu wymień cechy *Iliady*, które sprawiają, że jest ona eposem. Wykorzystaj właściwe określenia spośród podanych.
 - prosty, potoczny język
 - krótki tekst pisany prozą
 - pierwszoosobowy narrator uczestniczący w opisanych wydarzeniach
 - dzieje mitycznych bohaterów
 - podniosły, skomplikowany język
 - opowieść o zwykłych, codziennych wydarzeniach
 - trzecioosobowy narrator
 - ukazanie wierzeń danego narodu
 - dłuższy, wierszowany utwór

 Język i styl

10. Wyszukaj przymiotnik, którym poeta określa Achillesa. Jakie cechy bohatera chciał w ten sposób podkreślić?

 Poszukaj

11. Odszukaj informacje na temat Troi. Odpowiedz na pytania:
 - a) Gdzie najprawdopodobniej leżało miasto?
 - b) Kto i kiedy odkrył, że Troja istniała naprawdę?
 - c) Kiedy prawdopodobnie doszło do wojny trojańskiej?
12. Czym jest porównanie homeryckie? Podaj przykład takiego porównania pochodzący z *Iliady* lub *Odysei* Homera.

 Twoim zdaniem

13. Jakie ludzkie uczucia i doświadczenia nie zmieniają się pomimo upływu wieków?

Temat II: „Gry z czasem w fantastyce naukowej”.

1. Odszukaj, w dostępnych źródłach i zapisz w zeszycie, informacje na temat fantastyki naukowej.

2. Zapoznaj się z twórczością i życiem Stanisława Lema – polskiego pisarza; skorzystaj z linków:

<https://lem.pl>

<https://dzieje.pl/postacie/stanislaw-lem-1921-2006>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Lem

3. Przeczytaj fragment „Dzienników gwiazdowych”: Podróż siódma (strony 50-52, podręcznik) i wykonaj pisemnie polecenia 1-6.

4. Odpowiedz pisemnie na pytanie: jakie znasz książki, filmy lub gry, których bohaterowie podróżują w czasie? Opowiedz o jednym z tych utworów.

Poniżej znajdują się zdjęcia z podręcznika:

NA POCZĄTEK

Jakie znasz książki, filmy lub gry, których bohaterowie podróżują w czasie? Opowiedz o jednym z tych utworów.

Stanisław Lem

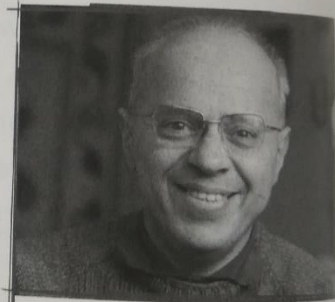
Dzienniki gwiazdowe. Podróż siódma (fragmenty)

Gdy w poniedziałek, drugiego kwietnia, przelatywałem w pobliżu Betelgeuzy¹, meteor, nie większy od ziarna fasoli zwanej jaśkiem, przebił pancierz, strzaskał regulator ciągu i część sterów, wskutek czego rakieta straciła zdolność manewrowania. Włożyłem skafander, wyszedłem na jej powierzchnię i próbowałem naprawić urządzenie, ale przekonałem się, że aby przykręcić rezerwowy ster, który wziąłem ze sobą przezornie, potrzebna jest mi pomoc drugiego człowieka. [...]

Wróciłem więc do wnętrza rakiety i spożywając skromny posiłek, rozważałem, w jaki też sposób wydobyć się z głupiego położenia. [...] W środku nocy wydało mi się, że ktoś potrząsa mnie za ramię. Otworzyłem oczy i zobaczyłem pochylonego nad łóżkiem człowieka, którego twarz była dziwnie znajoma, choć nie miałem pojęcia, kto to może być.

– Wstawaj – powiedział – i bierz klucze, pojedziemy na górę i przykręcimy śruby sterowe... [...] W tym momencie pojąłem też, dlaczego śniony przypominał mi kogoś znajomego: był podobny do mnie jak jedna kropla wody do drugiej.

– Daj mi święty spokój! – zawołałem, zamykając oczy w trosce o nienaruszalność snu. – Jeżeli jesteś mną, to wprawdzie nie muszę zwracać się do ciebie per „pan”, ale też to i do wód, że nie istniejesz!

Stanisław Lem (1921–2006)

To jeden z najpopularniejszych polskich pisarzy, autor powieści i opowiadań science fiction, znany na całym świecie. Jego książki zostały przetłumaczone na 41 języków i sprzedane w ponad 30 milionach egzemplarzy. Do najbardziej znanych dzieł Stanisława Lema należą: *Solaris*, *Opowieści o pilocie Pirxie*, *Dzienniki gwiazdowe*, *Bajki robotów*.

¹ **Betelgeuza** – właściwie: Betelgeuse, gwiazda w gwiazdozbiornie Oriona

Po czym odwróciłem się na drugi bok i przykryłem się kocem aż po czubek głowy. [...]

Kiedy otworzyłem rano oczy, od razu przypomniała mi się ta osobliwa nocna historia. Usiadłem na pościeli i rozmyślałem o tym, jakie też ciekawe figle płata człowiekowi jego własny umysł [...].

Po śniadaniu stwierdziłem, że rakieta uzyskała przez noc dodatkową porcję przyspieszenia, i wziąłem się do wertowania biblioteczki pokładowej, szukając w podręcznikach rady na moje fatalne położenie. Nie znalazłem jednak niczego. Rozłożyłem więc na stole mapę gwiazdową i w blasku niedalekiej Betelgeuzy [...] szukałem w okolicy, w której się znajdowałem, siedliska jakiejś cywilizacji kosmicznej, od której mógłbym oczekiwać pomocy. Ale była to kompletna głusza gwiazdowa, omijana przez wszystkie statki jako obszar wyjątkowo niebezpieczny, ponieważ mieszczą się tam tyleż groźne, co tajemnicze wiry grawitacyjne [...]. [...]

Obliczyłem tylko, że o skraj pierwszego wiru zawadzę koło jedenastej, pośpieszyłem więc z przygotowaniami do śniadania, aby nie stawiać czoła niebezpieczeństwu na czczo. Ledwo wytarłem ostatni spodek, rakieta jęło ciaskać na wszystkie strony [...]. Z biedą doczołgałem się do fotela, a gdy się doń przywiązałem, podczas coraz gwałtowniejszych skoków statku zauważyłem, że jakby bladoliliowa mgła zawlekleła przeciwną część kajuty i pojawiła się tam, między zlewem a kuchenką, mglista sylwetka ludzka w fartuszkach, lejąca ciasto omletowe na patelnię. Postać spojrzała na mnie badawczo, lecz bez zdziwienia, po czym rozchwiała się i znikła. [...] Byłem oczywiście sam, przypisałem więc ów obraz chwilowemu zamroczeniu.

Siedząc dalej w fotelu, a raczej skacząc wraz z nim, pojąłem nagle, w błysku olśnienia, że nie była to wcale halucynacja. Kiedy gruby tom *Ogólnej teorii względności*² przelatywał koło mego fotela, spróbowałem go pochwycić, co udało się już za czwartym razem. [...] Była tam mowa o fenomenach³ tak zwanej pętli czasowej, to jest zaginaniu się kierunku, w którym płynie czas, w obrębie pól grawitacyjnych wielkiej mocy, które to zjawisko może nawet niekiedy doprowadzić do zawrócenia biegu czasu i tak zwanego podwojenia teraźniejszości. [...]

Statek wpadł w centrum wiru około północy, dygocąc i jęcząc wszystkimi więzami tak, że lękałem się o jego całość, ale wyszedł z opresji nieuszkodzony i kiedy na powrót objęły go martwe ramiona kosmicznej ciszy, opuściłem komorę silnikową, aby ujrzeć samego siebie, śpiącego smacznie na łóżku. Pojąłem od razu, że to jestem ja z poprzedniej doby, to jest z nocy poniedziałkowej. [...]

CIEKAWOSTKA

Czy Stanisław Lem istniał naprawdę? Takie wątpliwości miał amerykański pisarz science fiction Philip K. Dick [czyt.: filip kej dik]. Twierdził on, że „Lem” to nazwa organizacji mającej na celu m.in. przejęcie kontroli nad zachodnią literaturą fantastyczno-naukową. Według Dicka o tym, że pod nazwiskiem pisarza kryje się wiele osób, świadczył fakt, że „Lem” postępuje się wieloma stylami oraz że czasem umie czytać w obcych dla niego językach, a czasem nie”.

² *Ogólna teoria względności* – teoria dotycząca grawitacji sformułowana przez Alberta Einsteina [czyt.: ajnsztajna].

³ *Fenomen* – rzadkie, niezwykle zjawisko.

Usiadłem w fotelu, by na chłodno rozważyć powstałą sytuację. Przeżyłem ją już dwa razy, raz jako ów śpiący, w poniedziałek, a teraz jako budzący Bu
bezsukutecznie, we wtorek. Ja z poniedziałku
nie wierzyłem w realność zjawiska duplikacji⁴,
ale ja wtorkowy już o nim wiedziałem. Była to
najzwyklejsza w świecie pętla czasu. [...]

[...] zasiadłem do mapy, szukając jakiegoś
uczciwego wiru, w który mógłbym wprowadzić raketę, aby wywołać po-
nowne zakrzywienie czasu i w ten sposób zyskać pomocnika. [...]

Gdy odzyskałem świadomość, kajuta była pełna ludzi. Ledwo można się
było w niej poruszać. Jak się okazało, wszyscy byli mną, z różnych dni, tygo-
dni, miesięcy, a jeden podobno był nawet z przyszłego roku. Sporo było osób
potłuczonych i z podbitymi oczami, a pięciu spośród obecnych miało na sobie
skafandry. Ale zamiast wyjść natychmiast przez klapę, aby naprawić uszko-
dzenie, jęli spierać się, targować, dyskutować i kłócić. [...] Rozpacz ogarniała
na widok tej bezczynności i marnowania czasu, podczas gdy rakietą pędziła
wciąż ślepo przed siebie, co jakiś czas wpadając w wiry grawitacyjne próżni.

⁴ Duplikacja - podwojenie
czegoś.

PO PRZECZYTANIU

☰ Czytanie ze zrozumieniem

1. W jakiej sytuacji znalazł się bohater po uszkodzeniu rakiety?
2. Kim jest tajemnicza postać, którą podróżnik spotyka w swojej kajucie?
3. Co się dzieje na statku po tym, jak wpada on w wir czasoprzestrzenny?

🕒 Ukryte w tekście

4. Czego może się dowiedzieć o sobie bohater dzięki spotkaniom z różnymi wersjami samego siebie?
5. Jak myślisz, dlaczego autor ukazał tę samą postać w wielu wersjach? Na co chce zwrócić uwagę czytelnika?
6. Które fragmenty opowiadania nadają mu żartobliwy charakter?

🔍 Poszukaj

- *7. Odszukaj inny utwór - np. film lub książkę - opowiadający o pętli czasowej. W jaki sposób zostały w nim ukazane zaburzenia czasowe? Jakie przygody przeżywają bohaterowie?

🗨️ Twoim zdaniem

8. O co mogły się kłócić postacie będące różnymi wersjami bohatera tekstu?

🗨️ Twoja wypowiedź

9. Wyobraź sobie, że wpadasz w pętlę czasu. Napisz w zeszycie krótkie opowiadanie na ten temat.